

2023KO OTSAILA
Doako argitalpena

36 zk.

Gipuzkoako itzulia
bueltan da

Europako Mugikortasun
Asteak jarduera ugari
izan zituen

Mugikortasun aktibo eta
iraunkorra baterantz

JOSÉ ANTONIO SANTANO: “BIZIKLETAK ZEREGIN ERABAKIGARRIA DU HIRI BIZIGARRIAGOAK, BIDEZKOAGOAK ETA IRAUNKORRAGOAK SORTZEKO ORDUAN”

Espainiako Udalerrien eta Probintzien Federazioak (FEMP) Mugikortasunaren Batzordeko presidente berria du iaizko martxotik: José Antonio Santano, Irungo alkatea. Erronkei buruz eta Gipuzkoako mugikortasun aktiboan duen posizio nabarmenari buruz hitz egin dugu berarekin.

Mugikortasunaren Batzordeko lehendakari zaren aldetik, zein da mugikortasunean izango dugun erronkarik handiena?

Mugikortasuna da gure hiriek aurrean duten erronka handienetako bat. **Hiri atseginagoak, seguruagoak eta irisgarriagoak egin behar ditugu**, eta, ezinbestean, ibilgailu pribatuaren erabilera murriztu behar dugu. Eta murrizketa horren aurretik, hirigunean oinezkoen joan-etorriak sustatu behar dira, garraio publikoa hobetu behar da eta bizikletaren erabilera sustatu behar da.

Horrek guztiak esan nahi du hiriko elkarbizitza-arau berrietara egokitu behar dela, eta mugitzeko moduan eboluzionatu behar dela. Irunen, adibidez, duela gutxi egindako azterlan baten arabera, hirian autoz egiten ditugun joan-etorrien %30 kilometro bat baino gutxiagokoak dira. Hori ezin da izan. Hirietan ibilgailuaren

erabilera optimizatu behar dugu, herritarrek bitzita elkartzeko eta egoteko espazioak izateko dugun eskubidea baliatu behar dugu. Autoa pasatzen da bakarrik, jendeak espazio publikoaz gozatzen du, baina gure hirietako espazio-ehuneko handiena bideak eta aparkalekuak egiteko erabiltzen da.

Hirietan Igorpen Txikiko Eremu berriek ezartzen dituzten zirkulazio-arau berriek ildo horretan eragiten dute.

Mugikortasuna premia biziko eskubide berria al da?

Lehen aldiz, 2023an argitaratuko den Mugikortasun Iraunkorraren Legeak herritar guztien eskubidetzat eta gizarte-kohesiorako elementutzat hartuko du mugikortasuna, ongizate-estatu lortzen laguntzen baitu. **Mugikortasunak irisgarria eta inklusiboa izan beharko du, eta pertsona guztientzako irtenbideak eskaini beharko ditu.** Horrek mugikortasunari beste errekonozimendu bat ematen dio, eta, jakina, erronka bat da guztiontzat.

Mugikortasun horretarako eskubidea defendatu behar dugu, eta horrekin, gainera, arnasten dugun airearen

kalitatea hobetzea eta zarataren emisioa murriztea lortuko dugu, gure herritarren osasunaren mesedetan, eta klima-aldaketara hobeto egokitzea.

Eta erronka berrien artean, zer paper jokatu du bizikletak?

Erabilera osasungarria eta trafikoaren pilaketa arintzeko eta airearen kalitatea hobetzeko egiten duen ekarpena alde batera utzita, bizikletak zeregin erabakigarria du hiri bizigarriagoak, bidezkoagoak eta iraunkoragoak sortzeko orduan.

Bizikletaren aldeko apustua egin behar dugu gure hiri-ibilbideetan garraiobide nagusi gisa, pixkanaka erregai fosilek bultzatutako ibilgailuak desagertuz joan daitezten kutsatzen ez duten garraioen mesedetan. Hirian bizikletaren erabilera orokorra lagungarria izango da etorkizun inklusiboago, jasangarriago eta erresilienteago baterantz aurrera egiteko.

Bizikletek lekua irabazten dute egunez egun gure hirietan; **betebehar eta konpromiso bat da erakundeok erabakiak hartzea bizikleten erabilera gero eta seguruagoa, eskuragarriagoa eta unibertsalagoa izan dadin.**

Horregatik, zentzuzkoena bizikleta hiri-mugikortasuneko sisteman garraiobide lehiakor eta seguru gisa integratzea da, moduen arteko koexistentzian oinarritzen diren konponbideak hartuz, era horretan bide horietako trafikoa baketzen ere lagunduz.

Irunen, Gipuzkoako Foru Aldundiak ere parte hartu duen ekimen garrantzitsu eta desberdin batzuk ditugu, hala nola BALAZTA bizikletaren erabilera sustatzeko elkartearentzako espazio baten lagapena. Bertan, bizikletak berreskuratu eta konpontzeko tailerra ireki dute, baina, adibidez, helduei, emakumei eta haurrei

zuzendutako tailerrak egin dituzte, bizikletan ibiltzen ikasteko, segurtasuna hartzeko. Eta arrakasta izan dute.

Gipuzkoak leku nabarmena du mugikortasun aktiboan. Erreferentetzat har dezakegu geure burua?

Bai. Horren erakusgarri dira Gipuzkoako bidegorri eta bide berdeen sistemaren datuak: **353 kilometro ditu**, 49,5 kilometro 100.000 biztanleko. **Zifra horrek gure lurraldea nazio mailako erreferente gisa kokatzen du.**

Azken urteotan, Gipuzkoako Foru Aldundia lanean ari da bizikleta bide sare bat planifikatzeko eta eraikitzeko, bizikleta ohiko garraiobide bihurtzeko. Bizikleta bidezko mugikortasun erabilgarria Gipuzkoako mugikortasun sistemaren ardatzetako bat da, garraio publikoarekin eta MUGI sistemarekin batera. Gipuzkoan bizikleta-bideen sareen bederatzi ibilbide ditugu, 400 km baino gehiago dituztenak eta Gipuzkoako hiri-eremu nagusiak lotzen dituztenak. Ekintza horiek bultzatzen dute modu eraginkorrean bizikletaren erabilera.

FEMPe mugikortasun-batzordeko presidentea izateaz gain, Irungo alkatea ere bada. Udalerrri hori aitzindaria da 30 km-ko zirkulazioa ezartzen. Nola eragin dio erabaki horrek mugikortasun seguruagoa eta iraunkorago bati?

Hiriak joera positibo argia izan du hiriko bideetako abiaduren murrizketan: mugikortasun-eremuak dituen datuen arabera, Irunen dabilzan ibilgailu gehienak (%85) 30 km/h-ko abiaduran ibiltzen dira (32 km/h-ko abiaduran) gehienez ere, eta 2013-2015 urteetan, berriz, %85eko batez besteko abiadura 43 km/h-koa zen.

Gehieneko abiadura 50 km/h-tik 30 km/h-ra murrizteak ezbehar-tasa murriztea aukera eman du. 2011n 'Irun 30' indarrean sartu aurretik 400 zirkulazio-istripu inguru izatetik, hiri barruko errepideetako ezbehar-tasa ia erdira jaitsi duten datuetara igaro da Irun. Urrunago joan gabe, 2019an 221 istripu izan ziren hirian, eta 2020an, pandemiak eta konfinamenduak erabat alderagarria ez den arren, 155 erregistratu ziren.

Era berean, Irunek bete egin ditu CO2 isuriak %20 murrizteko helburuak, eta neurri horri esker izan da hori, neurri hori abiapuntu egokia baita, zalantzarik gabe, mugikortasun iraunkorra sustatzen jarraitzeko.

Ekainetik urrira bitartean, lurraldeko bidegorriak eta bide berdeak ezagutzera emateko hainbat ekintza egin ziren zazpi udalerritan: Lasarte-Oria (ekainak 25-26), Arrasate (uztailak 2-3), Errenteria (uztailak 9-10), Eibar (irailak 17-18), Zumarraga (irailak 24-25), Andoain (urriak 1-2), Azpeitia (urriak 8-9) **“Gipuzkoako itzulia”** lelopean. Bidegorrietatik irteerak antolatu ziren. Bertan, bai oinez bai bizikletaz parte hartu ahal izan zen eta bide berdeei eta Gipuzkoako bidegorriei buruzko informazio zehatza jasotzeko aukera egon zen. Halaber, bizikleten mekanikari eta eskulanei buruzko doako tailerretan parte hartu ahal izan zen.

“Bizikideak, Gipuzkoako Bizikleta Bideen Sarea” irudiarekin herritar guztiei natura, hiri eta hiriarteko inguruneetatik igarotzen diren ibilbide horien berri eman nahi izan zitzaientzen, ibilbide seguruekin, Gipuzkoako udalerrri guztiak lotuz.

Rafaela Romero Mugikortasuneko eta Lurralde Antolaketako diputatuak azaldu zuenez, *“bidegorriak eta bide*

berdeak Gipuzkoako baliabide kultural, ondarezko, turistikoa eta ekologikoa ezezagunenetako bat dira, eta, lurralde txikiarekin izan arren, Euskadiko bizikleta bide sare zabalena da”.

Bestalde, Gipuzkoa Bizikletaz-ek bidegorrien webgunea azken eguneratzearen ondoren, bizikleta-bideen eta oinezkoentzako bideen foru-ibilbide guztiak ezagutu daitezke, 404 kilometro gutzira.

EUROPAKO MUGIKORTASUN ASTEAK JARDUERA UGARI IZAN ZITUEN

“Konexio hobeak” lelopean, Europako Batzordeak hiri-mugikortasun iraunkorrari buruzko kontzientzia sortu nahi du, herritarren eta jarduera hori osatzen duten lurraldeen arteko batasuna bultzatuz.

Irailaren 16tik 22ra bitartean, Mugikortasunaren Europako Astea izan zen Gipuzkoan. Bertan, Hiri-mugikortasun iraunkorraz sentsibilizatzea izan zen helburua, garraio publikoa sustatuz eta garraio-irtenbide garbi eta adimendunak ezagutaraziz.

Bizikletaz ibiltzen ikasteko tailerrak eman ziren lurraldeko hainbat tokitan, Udalek lagunduta; besteak beste, Tolosan, Pasaian edo Bergaran. Berritasun gisa, bizikletak konpontzen ikasteko ikastaro bat eskaini zen Tolosan, eta Zehar-Errefuxiatuekin elkarteko kideek parte hartu zuten ikastaro horretan.

Jarri prest zure bizikleta MUGIrekin! Bizikleten azterketa doan egin ahal izan zen zenbait dendatan, eta, gainera, mekanikarien eta artista bisualen eskutik “bizikleta tuneatzeko” aukera izan zen Gipuzkoako geografian zehar ibili zen autobus-agertoki bati esker.

Hainbat kanpaina egon ziren martxan Mugikortasun Iraunkorraren Europako Astearen. Nabarmentzekoa da **“Gidariak”** kanpaina, Lurraldebusen lan egiten duten emakumeen garrantzia azpimarratu bait zuen. Izan ere, sektore minoritarioa da, eta %17ko batezbestekoa baino ez du.

Horrez gain, mugikortasunaren astetik kanpo, **“Nordic Walking”** ekimenaren irteera antolatu zen Arrasaten, eta Sasoibide eta Nagusilan elkarteek parte hartu zuten.

MUGIKORTASUN AKTIBO ETA IRAUNKORRAGO BATERANTZ

Joan den azaroan Miramar Jauregian Gipuzkoa bizikletaz ekimenaren bigarren edizioa egin zen, "Mugikortasun iraunkorrako baterantz" lelopean. Gai hauek jorratu ziren: bizikleta eta oinezkoen mugikortasuna, aukera-berdintasuna, segurtasuna, irisgarritasun unibertsala, bizikidetza, konektibitatea, baliabideen erabileraren optimizazioa eta mugikortasun aktibo eta iraunkorrera bideratutako hiri-eraldaketak.

José Antonio Santano Irungo alkate eta FEMPeKo (Espainiako Udallerri eta Probintzien Federazioa) Garraio, Mugikortasun Jasangarri eta Bide Segurtasun Batzordeko presidentearen, Ander Iturri Mugikortasuneko foru zuzendariaren, Mujeres en Bici elkartearen sortzailearen eta Women in Bike programaren koordinatzailearen, Erkunde Almagro, eta Cristina Enea Fundazioko zuzendariaren, Txema Hernández, parte hartzearekin, besteak beste. Jarduera honen helburuak finkatzeko balio izan zuen Gipuzkoako Bizikletazko bigarren edizio honek, bai eta topaketa horiek Gipuzkoan bizikleten eta oinezkoen mugikortasuna sustatzen jarraitzeko tokia finkatzeko ere.

700.000 EURO BAINO GEHIAGOKO EKARPENA GURE BIDEGORRIAK HOBETZEKO

Gipuzkoako udalek 702.870,83 euro jaso dituzte Mugikortasuneko eta Lurralde Antolaketako Departamentuaren eskutik, gure lurraldetik igarotzen diren bidegorrien konexioak hobetzeko eta optimizatzeko. Dirulaguntza hori jatorrizko partida baino 200.000 euro gehiago handitu da, bizikleta-bideen eta oinezkoen udal-sarea handitzeko eta hobetzeko.

Rafaela Romero, Mugikortasuneko eta Lurralde Antolaketako diputatuak adierazi zuenez, "Gipuzkoako udallerriak ere kontzientziatuta daude mugikortasun aktiboaren, irisgarriaren eta askotarikoaren aldeko

apustua egitearen garrantziaz. Mugikortasun hori aisialdiko guneetatik haratago doa, bidegorriak eta bide berdeak mugikortasun osasungarri eta segurua bermatzen duen alternatiba bihurtzeko".

Guztira, 13 udalek erabili ahal izango dute dirulaguntza hori, eta hainbat hobekuntza egiteko erabiliko dira, haien beharren arabera.

Bidegorrien konexioak optimizatzeko jarduketan onuradunen artean, Ezkio- Itsaso, Orío, Arrasate, Donostia eta Irungo udallerriak nabarmendu behar dira, guztiak 100.000 euroekin hornituta.